ԱՂԷՏԱՓԷՐ

ՏՂԱՅՈՑ ԱՄԱՐ

“ԹՈՂ ՏՈՒԼՔԴ ՄԱՆՐ ՏՂՈՑԸ ՈՐ ԻՆԾԻ ԳԱՆ” ՂՈՒԿ. ԺԸ. 16։

ՀԱՏՈՐ Զ. ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ. ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1. 1877. ԹԻՒ 10.

“ԱՌԻՒԾԸ ԵՐԲ ՈՐՈՐԴՆԵՐԸ ՏԵՍԱՒ, ՍԿՍԱՒ ԱՆՈՆՑ ՆԱՅԻԼ”

ԱՌԻՒԾ ՈՐՍԱԼ,

Կ’ըսուի թէ առիւծ որսալ շատ զուարճալի է, բայց մեծ զգուշութիւն պէտք է առիւծին որս չըլլալու համար։

Ափրիկէի մէջ Բարեյուսոյ գլխոյ կողմերը մօտերս Անգլիացի որսորդներ փորձով տեսնուեցան թէ առիւծ որսալու համար որչափ մեծ զգուշութիւն և արթնութիւն պէտք են։

Այս որսորդներն ութ հոգի էին, և իւրաքանչիւր մէկմէկ բնաւիր հրացան առնելով ուրախութեամբ գացին դէպ անտառներն ուր կը յուսային առիւծ գտնել։ Որսորդները թաւուա

անտառի մը մտեցան, և հոն ա-ռիւծ դնել հաւանական համարելով, որոշեցին իրենց մէջէն երկու հոգի անտառը պրկել, իսկ մնացեալ վեցն անտառէն դուրս կը սպասէին։

Երբ երկու որսորդները անտառը կը մտնէին, Մր. Սմրոնկ անուն հմուտ որսորդը խրատ տուաւ անոնց չորս գին աղէկ դիտել, և զգուշութեամբ վարուիլ։ Երկու որսորդները չուտով անյայտ եղան անտառին մէջ։

Ընտառէն դուրս գանուող ընկերները բաւական ատեն սպասելէն ետքը, երբ ձայն չլսեցին անտառէն, սկսան վարանիլ, նա մանաւանդ ա-նոնցմէ սմանց սիրտը քան զսովորականն աւելի արագ բաղխել սկսաւ։ Ա-յս միջոցին անտառին մէջ հրացան մը պարպուեցաւ, յետոյ ուրիշ մը, քիչ մը ետքը մացառներուն մէջ ձայն մը լսուեցաւ, որպէս թէ անտա-ռէն մէկը դուրս կու գար, և իսկոյն անտառը մտնող որսորդներէն մին ե-րեւեցաւ պատռտած զգեստներով և մեծ առիւծէ մը հալածեալ։ Ա-րիւնէն որ առիւծին կողէն կը վազէր՝ յայտնի էր թէ առիւծը վիրաւորուած էր։ Գազանը չէր կարծեր թէ դուրս վեց գլնեալ մարդոց պիտի հանդիպէր, ուստի երբ որսորդները տեսաւ, կանգ առաւ, և սկսաւ անոնց նայիլ իբր թէ որոշելու համար թէ նախ որուն վրայ յարձակելու էր։

Ընտառէն դուրս սպասող որսորդք, իսկ և իսկ իրենց հրացաններն արձակեցին առիւծին վրայ։

Հմուտ որսորդը Մր. Սմրոնկ միայն լեցուն պահեց իր հրացանը։ Մր. Սմրոնկ դիտմամբ այսպէս ըրաւ, և թէ անոր այսպէս ընելը օրչափ օգտակար եղաւ միւսներուն, անմիջապէս տեսնուեցաւ։ Միւս հինգ որսորդք առ փութի չկրցան իմահ վիրաւորել առիւծը, որ քանի մը տեղէն թեթեւ կերպով միայն զարնուած ըլլալով կատղեցաւ, և ահագին մռընչմամբ նետուեցաւ որսորդներէն մէկուն վրայ։ Մր. Սմրոնկ այս տեսնելով առանց յապաղելու արձակեց իր հրացանն առիւծին վրայ, որ մռմռալով գետին ինկաւ մեռեալ։ Որսորդներն իսկոյն անտառը մտան իրենց միւս ընկերը վինաւելու, և գտան որ չնչասպառ ինկած էր և մէկ քառորդը խորտակած էր առիւծին ահագին ճիրաններէն։

Որսորդներն առիւծին մորթը հանեցին, իրենց վիրաւոր ընկերն ալ առնելով դարձան իրենց վրաններըն, ուրախ ըլլալով որ աւելի մեծ վտանգի չհանդիպեցան։

"ՈՒՐԻՇՆԵՐՆ Ի՞ՆՉ ՊԻՏԻ ԸՍԵՆ"

Օր մը կարապետ Քրիստոնեայ ըլլալ կը խրատէր Յովհաննէս անուն աղնուաբարոյ տղայ մը, որ կը փափաքեր բարի մարդ ըլլալ։ Յովհաննէս իր խաղի ընկերները կարապետին ցուցնելով ըսաւ. "Եթէ ես Քրիստոնեայ ըլլամ, ատոնք ի՞նչ պիտի ըսեն։"

Կարապետ ըսաւ. "Հոգ մի ըներ թէ անոնք ինչ պիտի ըսեն, դուն ինչ ընել որ քեզի պարտք կը ճանչնաս, զայն ըրէ. մի վարանիր հոգ ընելով թէ ուրիշներն ինչ պիտի խորհին կամ ինչ պիտի ըսեն։"

Կարապետ իրաւունք ունէր այսպէս խօսելու։ Շատեր կան որ խորհելով թէ ուրիշներն ինչ պիտի ըսեն եթէ իրենք Քրիստոնեայ ըլլալու ջանան, չարութեան մէջ կը շարունակեն։ Զարմանալի է որ այսպիսի տղայք հոգ չեն ըներ թէ բարի մարդիկ ինչ պիտի խորհին կամ ինչ պիտի ըսեն անոնց համար, եթէ անոնք չարունակ մեղայ մէջ մնան։

Այսպիսի տղայք ինչո՞ւ չեն հարցներ արդեօք. "Ծնողքս ինչ կը խորհին ինծի համար. Աստուած ի՞նչ կը խորհի։" Խնդիրը մարդոց ինչ խորհիլը կամ խօսիլը մտածել չէ, այլ խորհիլ թէ որն է ուղիղը։ Ուղիղը գործել միշտ դիւրին չէ, բայց միշտ ապահով է, և միակ ապահով ճամբան ուղիղ գործելն է։ Ուղիղը գործել դժուար է, բայց Աստուած կ'օգնէ անոնց որ կը ջանան ուղիղ ճամբուն մէջ քալել։

Դիտուք թէ այլք զմեզ կը ծաղրեն և մեր վրայ կը խնդան, վասն զի Քրիստոնեայ ենք. ինչսը որո՞ւ կ'ըլլայ. անտարակոյս անոնց որ զմեզ կը ծաղրեն։ Արդարեւ հաճելի բան չէ ուրիշներու ծաղուն նշանակ ըլլալ, բայց մենք այսպիսի բաներու համբերելու ենք Քրիստոսի սիրոյն համար։ Եթէ խորհինք անգամ մը թէ ուրիշներն որչափ հալածանք և չարչարանք կրեցին Քրիստոսի սիրոյն համար, պիտի տեսնենք որ մեր ծաղրուիլը թեթեւ բան է։

"Երանի անոնց որ հալածուած են արդարութեան համար, ինչու որ երկնից թագաւորութիւնը անոնցն է։

Երանի է ձեզի՝ երբոր կը նախատեն ձեզ ու կը հալածեն, և սուտ տեղը ամէն կերպ գէշ խօսքեր կը խօսին վրանիդ ինծի համար" (Մատթ. ե. 10, 11)։

ԹԷ ԻՆՉՊԷՍ ԳՐԵԼՈՒ Է ՆԱՄԱԿ

Մր. Բոպինսոն իր աղջկան աբա-յի նամակ գրելու եղանակը սորվեցնելու համար ձեռքը թուղթ և գրիչ առնելով ըսաւ անոր. "Ինչ գրել որ կ'ուզես, ինծի ըսէ, ես կը գրեմ։"

Սարա պատասխանեց. "Չգիտեմ թէ ինչ գրելու է։"

Մր. Բոպինսոն ըսաւ. "Այսպէս գրե՞նք. 'Սիրելի Գէորգ, անակնկալ պատահմամբ այս գիշեր մեր տունն այրեցաւ'։"

Սարա պատասխանեց. "Ոչ, այսպիսի բան չի գրուիր, վասն զի ճշմարիտ չէ։"

Սարայի այս պատասխանին վրայ Մր. Բոպինսոն ըսաւ. "Աղէկ, նամակ գրելու կանոններէն մին ահա այս է. Նամակին մէջ չգրել բան մը որ ճշմարիտ չէ։ Բայց, Սարա, կ'ուզե՞ս որ այսպէս գրեմ. 'Սիրելի Գէորգ, քառորդ մը կայ որ կատուն իր պոչին հետ կը խաղայ.' այսպէս կրնա՞նք գրել։"

Սարա պատասխանեց. "Ոչ, այդ ալ գրուելու արժանի բան չէ։"

Մր. Բոպինսոն հարցուց. "Ինչո՞ւ համար գրուելու արժանի բան չէ։"

Սարա պատասխանեց. "Գէորգին ի՞նչ փոյթ թէ մեր կատուն իր պոչին հետ կը խաղայ։"

Մր. Բոպինսոն ըսաւ. "Աղջիկս, շատ աղէկ խօսեցար։ Նամակ գրելու կանոններէն մին ալ ահա այս է. Նամակին մէջ ուշադրութեան արժանի բաներ գրուելու են, որպէս զի ընթերցողը զոհ ըլլայ զանոնք լսելով։ Արդ, այսպէս գրե՞մ. 'Սիրելի Գէորգ, անտարակոյս ուրախ պիտի ըլլաս, երբ լսես թէ Մարիամ ծաղկի հիւանդութենէն անվտանգ անցուց'։ Այսպէս գրել վայելուչ է՞։"

Սարա պատասխանեց. "Այո, այսպէս գրենք։ Անտարակոյս Գէորգ ուրախ պիտի ըլլայ, երբ այս բանը լսէ։"

Մր. Բոպինսոն դարձեալ հարցուց. "Այսպէս գրե՞նք. 'Փոքր եղբայրս շատ անառակ է, և այսօր պատժուեցաւ։' Այս բանը գրել վայելո՞ւչ է։"

Սարա պատասխանեց. "Ոչ, այս բանը չգրենք։ Վայելուչ չէ որ նամակին մէջ փոքր եղբօրս անառակութեանը վրայ Գէորգին բան մը ըսենք։"

Մր. Բոպինսոն ըսաւ. "Աղջիկս, ի-

բաւունք ունիս այդպէս խօսելու։ Նամակ գրելու երրորդ կանոնն ալ ահա այս է։ Նամակներու մէջ ընկերական թերութեանը վերաբերեալ կամ անոնց ամօթ բերող բաներ գրուելու չեն։ Ով որ այս երեք կանոններուն զգուշութիւն կ'ընէ, կրնայ ազէկ նամակ գրել։»

ՓՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Փայտի վրայ փորագրուած կաղապարէ թուղթի վրայ տպուած հնագոյն պատկերք 1423էն են։ Սրբոյն Քրիստափորի պատկեր մը, ցնտուս մանկիկն ուսին վրայ, յիշեալ թուականին փորագրուած է, և փայտի վրայ փորագրուած առաջին պատկերը կը համարուի։

Փայտի վրայ փորագրուած պատկերները թուղթի վրայ դնելու համար նախ պատկերը պիտի փորագրուի՝ բարձական մը վրայ կը հաստատուի, բայց որպէս զի պատկերին ամէն կողմը փորագրուի, փայտը դիւրութեամբ կրնայ դառնալ որ կողմ որ պէտք է։ Նախ մատիտով պատկերը թուղթի մը վրայ կը գծագրուի։ Ետքը փորագրիչը կ'առնէ մէկ մատնաչափ թանձր տօսախէ տախտակ մը, և որպէս զի տախտակին երեսին հարթութիւնը և փայլը երթայ, և պատկերը տախտակին վրայ մատիտով դիւրաւ գծուի, տախտակը չեչաքարով կը շփէ։ Ցետոյ տախտակին երեսը կը սպիտակացնէ, և թուղթին վրայ գծագրուած պատկերը տախտակին վրայ կը գծէ ուշադրութեամբ։ Բայց տախտակին վրայ գծուած պատկերը թուղթին վրայ գծուածէն հակառակն է։

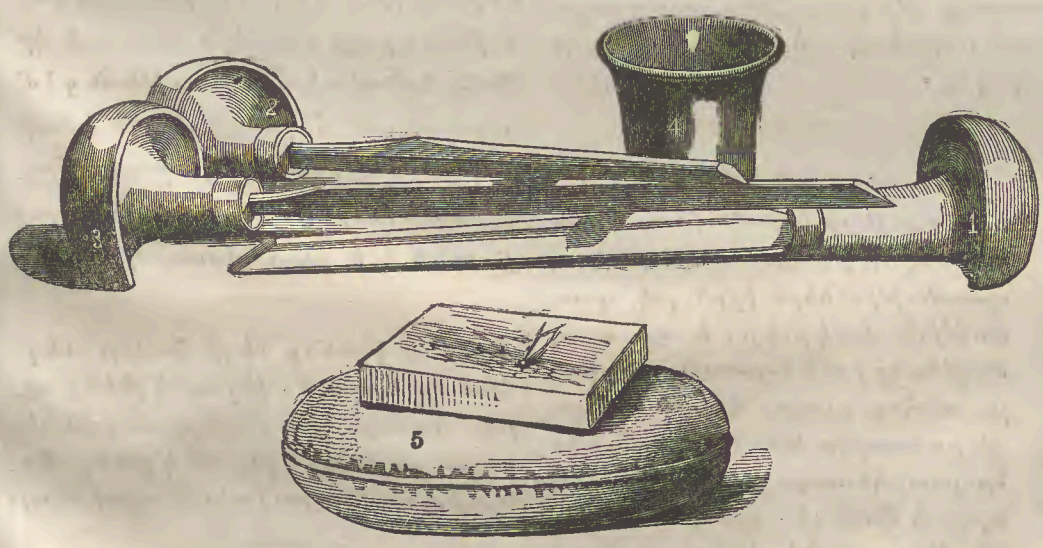

4, 2, 3, փորոչ գործիքներ։ 4, խոշորացոյց. 5, բարձիկ մը և փորուած տախտակ մը

ՓՈՐԱԳՐՈՂ ՄԸ ԵՒ ԻՐ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԸ

Այս պատկերն Ալեքսուրկէն քանի մը մղոն հեռու վանքի մը մէջ գըտնուեցաւ։

Փորագրչի մը սենեակը մտնողը կը տեսնէ որ արուեստագէտն աչուընները պայծառ լոյսէն պահելու համար ճակտին վրայ ծածկոցով, և մազի նման բարակ գիծերն աչուընիերուն առջեւ բերելու համար խոշորացուցով կ'աշխատի։ Փայտը որուն վրայ պատկերը պիտի փորագրուի՝ բարձական մը վրայ կը հաստատուի, բայց որպէս զի պատկերին ամէն կողմը փորագրուի, փայտը դիւրութեամբ կրնայ դառնալ որ կողմ որ պէտք է։ Նախ մատիտով պատկերը թուղթի մը վրայ կը գծագրուի։ Ետքը փորագրիչը կ'առնէ մէկ մատնաչափ թանձր տօսախէ տախտակ մը, և որպէս զի տախտակին երեսին հարթութիւնը և փայլը երթայ, և պատկերը տախտակին վրայ մատիտով դիւրաւ գծուի, տախտակը չեչաքարով կը շփէ։ Ցետոյ տախտակին երեսը կը սպիտակացնէ, և թուղթին վրայ գծագրուած պատկերը տախտակին վրայ կը գծէ ուշադրութեամբ։ Բայց տախտակին վրայ գծուած պատկերը թուղթին վրայ գծուածէն հակառակն է։

Փայտի վրայ բան մը փորագրելու համար երեք տեսակ փորող գործիք կայ։ Այս գործիքները փորուելու գիծերուն համեմատ տեսակ տեսակ են։ Բաւական ճարտարութիւն պէտք է փորելու այն գիծերը որ պատկերին մէջ կը տեսնուին մէջէ մէջ գծուած, վան զի փայտին վրայ այն գիծերուն բոլորտիքը կը փորուին։ Մազի պէս բարակ շատ մը գիծերուն բոլորտիքը փորել, և բուն գիծերը չաւրել դիւրին չէ։ Այն մշակները միայն փորուած են որ պատկերին մէջ ճերմակ կ'երեւին։ Այս արուեստին հմուտ անձինք շատ կը սիրեն իրենց արուեստը, քանզի իրենց հմտութեամբն այլ և այլ պատկերներ կը գծեն պարապ տախտակի վրայ։

Պատկեր մը փայտի վրայ որչափ և ազէկ փորուած ըլլայ, անոր գեղեցիկ կերպով տպուիլը տպագրողայ հմտութենէն կախում ունի, վան զի պատկերհանէն գծուած և փորագրչէն փորուած լրջագոյն գիծերը բայ, և թխագոյն գիծերը մութ ցուցնելու համար մեծ ուշադրութիւն պէտք է։ Որպէս զի պատկերը պայծառ և գեղեցիկ երեւի, փորագրիչը պարտի վար իջեցնել կաղապարին այն կողմերը որ աւելի սեւ պիտի ըլլան, իսկ տպագրիչը, տակը բան դնելով վեր վերցնելու է պատկերին այն մասերը որ աւելի սեւ պիտի ըլլան, և մէքենայ մը աւելի քիչ կոխել տալու է պատկերին այն մասերուն վրայ որ աւելի բաց և պայծառ պիտի ըլլան։

Այս կէտին վրայ գալ ամիս կը խօսինք։

ՊՈՊ

(Շար. Ա–եօթներէն 9 թուոյն և վերջ)

Երբ Պոպ գառնէնդուրս ելաւ, Լարի անոր հարցուց. «Միս կօթըս քեզի ի՞նչ տուաւ։

Պոպ պատասխանեց. «Միս կօթըս ինձի ուտելիք չտուաւ, ինձի տրուած բանէն դուն չես ախորժիր։ Եղէգ կը կարծես թէ Միս կօթըս ինձի ակռանակապ ոսկի մատանի մը տուաւ, գիտես որ մատանին չի բաժնուիր։ Արդ, լռէ, չեմ ուզեր աւելի բան ըսել։»

Լարի չկրցաւ բան մը հասկնալ Պոպի այս խօսքերէն, ուստի և ցաւեցաւ, բայց չբարկացընելու համար զՊոպ՝ աւելի բան չըսաւ։

Պոպ շատ խռոված էր, և զգալով որ պիտի չկրնար զինք բռնել, առանձին տեղ մը քաշուեցաւ, և Լարիի դառնալով ըսաւ. «Ընհանգիստ եմ, կանգ առնենք հոս։»

Պոպ և Լարի նստան տեղ մը, և Պոպ ձեռուըներովը երեսները ծածկելով սկսաւ լալ։

Լարի ցաւակցութեամբ հարցուց Պոպի. «Պոպ, ի՞նչ ունիս, ինչո՞ւ համար այդպէս խռովեալ ես։»

Պոպ նախ, "Զգիտեմ" ըսաւ, բայց յետոյ զԻՋանելով Լարիի թախանձանաց սկսաւ այսպէս պատասխանել. "Ան–ան–անակնկալ դէպք –մը և–կաւ գլու–խըս։ Ե–ե–ես ան–կէ քաղ–ցըր խօս–քեր լը–սել կը յու–սա–յի, բայց անի զիս սաստիկ ծեծեց, և հասկցայ ինձի թէ մարդ ծեծե–լու մասին վարպետ է։"

Պոպ այս խօսքերն ըսելէն ետքը սկսաւ դարձեալ սաստիկ լալ և ողբալ։ Երբ Պոպ լալը դադրեցուց, Լարի ըսաւ. "Ի՞նչ անպիտանութիւն, ուրիշ անգամ կիրակնօրեայ դպրոց չեմ երթար։"

Պոպ անոր պատասխանեց. "Լռէ, ի՞նչ կայ, ի՞նչ եղաւ, ես այսուհետեւ դարձեալ պիտի երթամ կիրակնօրեայ դպրոց և գքեզ ալ պիտի տանեմ։ Միս կօթըս օգտակար դասեր կու տայ, ես ասոր նման կին մը երբէք տեսած չէի. զիս ծեծել անոր պարտքն էր, և աղէկ ծեծեց, բայց հոգ չէ։"

Պոպ ճամբան արտասուքը սրբեց, բայց դէմքէն յայտնի էր թէ լացած էր։ Երբ տուն եկաւ, հայրը հասկըցաւ որ Պոպ լացած էր, և խորհեցաւ թէ յանցանք գործած ու պատժուած էր, բայց բան մը չըսաւ տղուն։

Ան օրը Պոպ բոլորովին փոխուած էր։ վառարանին համար փայտ բերաւ, շատ աշխատեցաւ փոքր եղբայրները զբօսցնել, և տան մէջ քաղցրութեամբ և հանդարտութեամբ վարուեցաւ։ Հայրը զարմացաւ այս յանկարծական փոփոխութեան վրայ, և մտքէն կ'ըսէր, "Տղան կիրակնօրեայ դասերէն շատ օգուտ քաղած է։" Երգարեւ Պոպ այն ծեծէն ետքը սկսաւ խելօք և քաղաքավարութեամբ վարուիլ, և դասի առեն կը յարգէր զՄիս կօթըս։

Յաջորդ կիրակի Լարի Պոպին ըսաւ որ Յիսուսի կենդանութեան պատմութիւնը պիտի սկսի բացատրել, և եթէ ուզէ կրնայ իրեն հետ երթալ։ Պոպ ուրախութեամբ ընդունեցաւ առաջարկութիւնը։ Ուսուցչուհին նախ Յիսուսի ծնունդը պատմեց, յետոյ Յովհաննէս Մկրտչին վրայ խօսեցաւ, որ Յիսուսի համար ճամբան կը պատրաստէր։ Ապա Յիսուսի մանկութեան վրայ խօսեցաւ, թէ ինչպէս Յովսէփ և Մարիամ զայն Երուսաղէմ տարին, և ինչպէս Յիսուս տասներկու տարեկան հասակին Երուսաղէմի մէջ մնաց։ Պոպ ուշադրութեամբ կը լսէր ամէն բան, և ուսուցչուհին ալ կը գոհանար անոր ուշադրութենէն։

Ուսուցչուհին ըսաւ որ Յիսուս Երուսաղէմի մէջ մնալով ծնողքը մեծ վիշտի մատնեց, և Պոպ ալ ըսաւ որ ինքն ալ մեծ վիշտի մատնած է իր հայրը։ Ուսուցչուհին ըսաւ որ Յիսուս ալ ծնողքէն ներում խնդրեց, և Պոպ ալ ըսաւ որ ինքն ալ ներում պիտի խնդրէ։

Ուսուցչուհին ըսաւ որ Յիսուս ծնողքին հետ Նազարէթ գնաց և հնազանդ եղաւ անոնց։ Պոպ ալ ըսաւ որ ինքն ալ հնազանդ պիտի ըլլայ։

Ուսուցչուհին ըսաւ որ Յիսուս հասակով կը մեծնար, և Պոպ ալ ըսաւ որ ինքն ալ մեծնալու է։

Ուսուցչուհին ըսաւ որ Յիսուս իմաստութեամբ կը լեցուէր, և Պոպ ալ ըսաւ որ ինքն ալ իմաստուն պիտի ըլլայ։

Ուսուցչուհին ըսաւ որ Յիսուս Աստուծոյ և մարդոց սէրը շահեցաւ, և Պոպ ալ ըսաւ որ ինքն ալ Աստուծոյ և մարդոց սէրը պիտի շահի։

Ուսուցչուհին ըսաւ որ Յիսուս Աստուծոյ տունը կը սիրէր, և Պոպ ալ ըսաւ որ ինքն ալ Աստուծոյ տունը պիտի սիրէ։

Ուսուցչուհին ըսաւ որ Յիսուս Աստուծոյ խօսքը կը սիրէր, և Պոպ ալ ըսաւ որ ինքն ալ Աստուծոյ խօսքը պիտի սիրէ։

Ուսուցչուհին ըսաւ որ Յիսուս Աստուծոյ կամքը կատարեց, և Պոպ ալ ըսաւ որ ինքն ալ Աստուծոյ կամքը պիտի կատարէ։

Ուսուցչուհին ըսաւ որ Յիսուս Աստուծոյ Որդին էր, և Պոպ ալ ըսաւ որ ինքն ալ Աստուծոյ զաւակ է